

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่สำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายในการบริโภครถจักรยานยนต์ในเมืองและเขตชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด 400 ครัวเรือน เพื่อประมาณค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยต่อปีของแต่ละเขต โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย โดยมีปัจจัยสำคัญที่อธิบายถึงค่าใช้จ่ายในการบริโภคอยู่หลายปัจจัย ประกอบด้วย รายได้จากการทำงาน ทรัพย์สินทั้งสิ้น หนี้สินทั้งสิ้น อายุของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างเขตเมืองซึ่งใช้พื้นที่อำเภอเมืองเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง และเขตชนบทโดยใช้พื้นที่อำเภอจอมทองเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการรูปแบบการบริโภครถจักรยานยนต์ในเมืองและเขตชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน 400 ครัวเรือน นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. หัวหน้าครัวเรือนในเขตเมือง มีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 46-60 ปี โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว รองลงมาประกอบอาชีพข้าราชการ/ลูกจ้างราชการ/รัฐวิสาหกิจ โดยรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 531,515 บาทต่อปี

ส่วนหัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบท ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-45 ปี โดยที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกร รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยมีรายของครัวเรือนเฉลี่ย 375,932 บาทต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายได้ของครัวเรือนในเขตเมืองค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของครัวเรือนในเขตชนบท

2. จากการศึกษาความมั่งคั่งของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนในเขตเมือง มีทรัพย์สินทั้งสิ้นเฉลี่ย 2,503,405 บาท และหนี้สินเฉลี่ยทั้งสิ้น 350,068 บาท

ส่วนครัวเรือนในเขตชนบท มีทรัพย์สินทั้งสิ้นเฉลี่ย 2,164,712 บาท ในขณะที่มีหนี้สินทั้งสิ้นเฉลี่ย 313,130 บาท จะเห็นว่าทั้งหนี้สินและทรัพย์สินของครัวเรือนในเขตเมืองมีสูงกว่าครัวเรือนในเขตชนบท ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในเขตเมืองมีความเป็นอยู่ที่เจริญกว่าเขตชนบท

3. ครัวเรือนในเขตเมืองมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ย 282,525 บาท โดยส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ/ลูกจ้างราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค่าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวจะมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยต่อปีสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ โดยมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยเท่ากับ 35,697 และส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารและเครื่องดื่ม ประมาณ 109,647 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 28.2 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

ในขณะที่ครัวเรือนในเขตชนบทมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ย 208,612 บาทปี โดยที่ส่วนใหญ่ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวซึ่งมีค่าใช้จ่าย ในการบริโภคสูงกว่า ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพอื่นๆ โดยมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยเท่ากับ 261,310 บาทต่อปี ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มประมาณ 82,278 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 27.5

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยในเขตเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน (Yd) หนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน (DEBT) จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน (DR) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในระดับกลาง ได้แก่ ระดับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมต้น, มัธยมปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ, อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (EDU1) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนระดับสูง ได้แก่ การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (EDU2) โดยที่ปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ยกเว้นหนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยในเขตชนบท จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน (Yd) อายุของหัวหน้าครัวเรือน (AGE) จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน (DR) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในระดับกลาง ได้แก่ ระดับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมต้น, มัธยมปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ, อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (EDU1) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนระดับสูง ได้แก่ การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (EDU2) โดยที่ปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค

6. ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน (Yd), หนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน (DEBT), อายุของหัวหน้าครัวเรือน (AGE), จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน (DR) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในระดับกลาง ได้แก่ ระดับการศึกษาระดับชั้นมัธยมต้น, มัธยมปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ, อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (EDU1) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนระดับสูง ได้แก่ การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (EDU2) และความแตกต่างทางด้านพื้นที่ (AREA) โดยที่ปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ยกเว้นหนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค

7. การประมาณค่าใช้จ่ายในการบริโภคในเขตเมือง พบว่า รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ครัวเรือนมีรายได้ระหว่าง 300,001-500,000 บาทต่อปี หนี้สินของครัวเรือนส่วนใหญ่ครัวเรือนมีหนี้สินน้อยกว่า 100,000 บาท จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนส่วนใหญ่ครัวเรือนมีจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน 1 คนและ 2 คน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ส่วนการประมาณค่าใช้จ่ายในการบริโภคในเขตชนบท พบว่า รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ครัวเรือนมีรายได้ระหว่าง 100,001-300,000 บาทต่อปี และ อายุของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนมีอายุระหว่าง 31-45 ปี จำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือนส่วนใหญ่ครัวเรือนมีจำนวนผู้พึ่งพิง 1 คน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1

8. รูปแบบการบริโภคของครัวเรือนรูปแบบการบริโภคของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครัวเรือนในเขตเมืองและครัวเรือน ในเขตชนบทมีรูปแบบการบริโภคที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยที่ครัวเรือนในเขตเมือง มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 307,639 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยประมาณปีละ 282,525 บาท คิดเป็นร้อยละ 91.8 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ในขณะที่ครัวเรือนในเขตชนบทนั้น มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยประมาณ 233,564 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยประมาณปีละ 208,612 บาทคิดเป็นร้อยละ 89.3 ของค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ครัวเรือนทั้งเขตเมืองและเขตชนบทมีค่าใช้จ่ายสูงสุดในการซื้ออาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะการเดินทางและค่าบริการสื่อสาร เนื่องจากทุกครัวเรือนต้องการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อความอยู่รอด

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การบริโภคภาคครัวเรือนนับมีบทบาทสำคัญ ในการกระตุ้นกระแสหมุนเวียนทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จากการศึกษาการประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ย โดยรัฐสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ไปวางแผนนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจได้

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคที่สำคัญ คือ รายได้ของครัวเรือน กล่าวคือ หากครัวเรือนมีรายได้มากขึ้น ครัวเรือนจะใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากขึ้น ดังนั้นหากจังหวัดต้องการกระตุ้นกระแสหมุนเวียนทางเศรษฐกิจโดยการเพิ่มมูลค่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ควรมีนโยบายที่ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ปัจจัยทางการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคภาคครัวเรือน ดังนั้นหากภาครัฐต้องการเพิ่มมูลค่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ควรส่งเสริมนโยบายการศึกษาให้กับครัวเรือนเพื่อยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้น เมื่อมีการศึกษาที่สูงขึ้นก็จะมีความสามารถในการหารายได้ที่มากขึ้น ครัวเรือนสามารถใช้จ่ายในการบริโภคมากขึ้นทำให้คุณภาพชีวิตของครัวเรือนดีขึ้นและเมื่อมีการบริโภคมากขึ้นก็เป็นการกระตุ้นการหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจอีกด้วย

3. มูลค่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้เปรียบเทียบกับจำนวนค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาจังหวัดต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. ในการศึกษาทางด้านรายได้นี้ เป็นการศึกษารายได้ที่เป็นตัวเงินเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน โดยเฉพาะในเขตชนบทที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ทำการผลิตเพื่อการบริโภคเอง หรือสามารถหาสินค้าอุปโภคบริโภคจากธรรมชาติได้เองโดยไม่ต้องไปซื้อหามา และในบางครัวเรือนมีรายได้ส่วนเป็นผลผลิต จากการทำครัวเรือนอื่นมาเพาะปลูกในพื้นที่ของตนเอง และแบ่งผลผลิตให้แทนที่จะเป็นเงินในการเช่าที่ ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรคำนึงถึงรายได้และรายจ่ายที่ไม่อยู่ในรูปของตัวเงินด้วย

2. ในการสำรวจเรื่องทรัพย์สินทั้งสิ้นของครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามมักไม่บอกมูลค่าทรัพย์สินที่แท้จริง เนื่องจากความไม่ไว้วางใจว่าจะนำข้อมูลไปใช้ในทางอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสำรวจทรัพย์สินในรูปของทองคำและเครื่องประดับที่มีค่า ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก็จะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนนี้

3. ในการสำรวจด้านการใช้จ่าย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถจำได้ว่าใช้จ่ายในการบริโภคไปเท่าไร ส่วนใหญ่ จะจำได้แต่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคหลัก เช่น การบริโภคอาหารและเครื่องดื่ม ค่าน้ำมันรถ ค่าโทรศัพท์ ส่วนรายจ่ายเพื่อการบริโภคในส่วนอื่น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามจะใช้วิธีประมาณเอา จึงอาจทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้